

Hodnocení bakalářské práce

Magdaléna Voldánová: Vlastní jména v dochovaných rukopisech Dalimilovy kroniky

Hlavním cílem předložené bakalářské práce je charakterizovat slootovornou utvářenost skupinových antroponym doložených v pramenech Dalimilovy kroniky, zjistit produktivitu zjištěných slootovorných typů a případné tendence ve vývoji zkoumaného slootovorného subsystému. Zároveň je pozornost věnována i doloženým vývojovým procesům v hláskoslovné rovině. Materiálovou základnu práce tvořil soubor 123 lexémů – skupinových antroponym.

Práce má velmi dobrou stavbu. Po úvodu, v němž je stanoven cíl práce, následuje kapitola shrnující teoretická východiska, dále kapitoly věnované vlastní slootovorné analýze skupinových antroponym, a to jmen obyvatelských, etnonym a rodových jmen. Každou kapitolu uzavírá shrnutí, v němž se autorka snaží o syntézu, a to jak z hlediska kvalitativního, tak kvantitativního. Stejně tak je uzavřena i kapitola věnovaná hláskoslovným jevům. Závěrečná kapitola obsahuje celkové shrnutí včetně odpovědí na úvodní hypotézy. Práce je doplněna seznamem literatury a přílohou, která obsahuje všechna analyzovaná antroponyma.

Předesílám, že si autorka zvolila velmi obtížný úkol. I to je důvodem, proč se nevyhnula zásadním chybám a proč je nutno výsledky její práce mnohdy zpochybnit.

Především – autorka sice správně v teoretické části vymezila slootovorný typ jako základní jednotku slootovorného subsystému, uvedla kritéria, na jejichž základě je vymezován, při vlastní analýze však tato kritéria nerespektovala, ale opírala se výhradně o vymezení slootovorného formantu. Zcela tedy při své slootovorné analýze pomíjí základové slovo, a tedy i slootovorný základ, neformuluje slootovorný význam zkoumaných derivátů. Tak nesprávně uvádí v kategorii jmen obyvatelských typ s nulovým slootovorným sufixem (str. 22), k němuž zařazuje např. jméno Chod (neuvažuje o základovém slovese chodit), jméno Šváb (hláskově adaptovaná přejímka z němčiny – Swabe), Mediolán (adaptace latinského Mediolanum) atd. Stejně chybně vymezuje slootovorný typ s nulovým sufixem ve skupině etnonym (zařazuje sem slova slootovorně neutvářená jako Čech, Srb, Sas atd.).

Z uvedeného je zřejmé, že autorka nevzala v úvahu, že mnohá skupinová antroponyma jsou adaptované přejímky cizích proprií (především německých či latinských, ale i dalších). Tato slootovorně nemotivovaná slova bylo třeba vyřadit.

Autorka nesledovala slootovorný význam derivátů. Jména Bavořík, Bavorčík lze hodnotit jako deminutiva s příznakem expresivity. Z tohoto hlediska je třeba hodnotit i jména Němče, Uhře.

Problematické je pak i kvantitativní vyhodnocení získaných údajů. Z hlediska hodnocení produktivity doložených slootovorných typů nelze podle mého názoru považovat za samostatné lexémy formální varianty, které vznikly nepřesností či neznalostí písařů. Při slootovorné analýze je třeba hodnotit jako jeden lexém např. Ličénín, Lučénín, Luženín, podobně Řek, Řěk, Hřech, Hřek a další. Autorka byla ovlivněna indexem slov a tvarů, kde jsou ovšem z jiného důvodu tyto varianty uváděny jako samostatné lemma.

Autorka se snaží uvádět pořadí četnosti zastoupených slootovorných typů, ale vychází z počtu záznamů (tj. z počtu dokladů). Tak za nesprávné považují např. tvrzení, že druhým nejpočetněji

zastoupeným slovotvorným typem mezi etnonymy je sufix -ec, který je podle autorky doložen dvěma deriváty: Němec, Plavec. Jednak četnost slovotvorného typu nelze hodnotit podle četnosti dokladů – slovo Němec má vysoký počet dokladů vzhledem k tématu kroniky, jednak je opět třeba při slovotvorné analýze brát v úvahu i základové slovo a slovotvorný základ derivátů. Uplatníme-li tato kritéria, nelze uvedená slova řadit k témuž slovotvornému typu.

Podobně nesprávné jsou i další závěry o četnosti výskytu slovotvorných typů ve zkoumaných souborech skupinových antroponym. Např. nelze souhlasit s tvrzením, že typickým slovotvorným typem jmen obyvatelských jsou deriváty tvořené příponou -ník (doloženo jen jméno Horník).

Zajímavá jsou autorčina zjištění, která se týkají konkurence slovotvorných typů, tj. různě slovotvorně utvářených vlastních jmen na témže místě v různých pramenech. To znamená, že jsou užity pro označení téže skutečnosti (zmínka např. na str. 23). Je škoda, že tento jev není popsán soustavně.

Po formální stránce je úroveň práce snižována některými neobratnými stylizacemi (str. 9, 10, 13, 31, 36) a jazykovými chybami (str. 14 – *tyto pojmenování*, dále *charakterizující podskupiny* místo *charakteristické*, str. 17 – *do psaného úzu se uplatnila později*, str. 10, 14, 33, 42 – chyby v interpunkci).

Při obhajobě předpokládám vysvětlení slovotvorné utvářenosti slov *Němčě*, *Uhře* (str. 28), objasnění problematiky slovotvorné motivovanosti slov, vysvětlení slovotvorného typu, který je v práci označen jako „nulový sufix“.

Jak jsem uvedla, autorka řešila velmi náročný úkol. Samostatně analyzovala rozsáhlý soubor staročeských vlastních jmen. Její práci lze považovat za východisko k přesnému a důslednému popisu slovotvorného subsystému staročeských vlastních jmen, která jsou doložena v pramenech Dalimilovy kroniky. Proto i přes uvedené nedostatky doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení **dobře**.

V Plzni 18. 8. 2021

PhDr. Eva Pasáčková, CSc., oponentka

Souhlasí s originálem

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

J. Winklerová